

SMERNICE ZA PROCENU RIZIKA

U v o d

Svrha ovih smernica je da pomogne poslodavcu da on SAM, po osnovu odredbe člana 37. stav 3. Zakona o bezbednosti i dravlju na radu (Sl. glasnik RS br. 101/05) uz eventualnu savetodavnu pomoć konsultanta-stručnog lica, SPROVEDE PROCENU RIZIKA i donese AKT o proceni rizika, pa tako ispuni obavezu propisanu članom 13. navedenog zakona.

Procene rizika ima za cilj da omogući poslodavcu da preduzme mere za bezbednost i zdravlje njegovih zaposlenih. Prema Smernicama za procenu rizika Evropske unije procena treba da bude sadržajna i primenjena tako da pomogne poslodavcima da:

- prepoznaju opasnosti na radu i procene rizike vezane za te opasnosti kako bi se odredile i primenile mere za zaštitu zdravlja i bezbednosti zaposlenih,
- procene opasnosti kako bi se izabrala najprikladnija radna oprema, hemijske materijale, opremljenost radnog mesta i organizacija rada,
- provere da li su primenjene mere za bezbedan i zdrav rad zaposlenih odgovarajuće,
- preduzmu neophodne radnje nakon sprovođenja procene rizika,
- pokažu samima sebi, nadležnim državnim organima, zaposlenima i njihovim predstavnicima da su svi faktori u vezi sa radom bili razmotreni, kao i da je izvršena odgovarajuća procena o prisustvu opasnosti i štetnosti i mera potrebnih za njihovo otklanjanje radi očuvanja zdravlja i bezbednosti,
- se staraju da se, nakon sprovedene procene rizika, primenjuju preventivne mere koje doprinose poboljšanju zdravlja i bezbednosti zaposlenih.

Skt o proceni rizika, kao pisani akt o obavljenoj analizi i proceni opasnosti i štetnosti, odnosno rizika od povreda na radu ili oštećenja zdravlja, ili oboljenja zaposlenog, predstavlja osnovni dokument u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu pomoću kog poslodavac sagledava ukupno stanje uslova rada na svakom radnom mestu i u radnoj okolini i utvrđuje mere i prioritete za otklanjanje ili smanjenje rizika u cilju poboljšanja bezbednosti i zdravlja na radu.

Sprovedena procedura procene rizika sa svom dokumentacijom koja je korišćena čini celinu koja predstavlja AKT o proceni rizika.

Procedura procene rizika propisana je Pravilnikom o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini. (Sl. glasnik RS br 72/06 i 84/06).

A. TOK PROCEDURE PROCENE RIZIKA
B. (AKT O PROCENI RIZIKA)

1. Pokretanje postupka procene rizika

Postupak procene rizika pokreće se pisanom odlukom poslodavca kojom se određuje jedno ili više lica odgovornih za sprovođenje postupka procene rizika.

U prilogu je dat primer odluke po kojoj je preduzetnik sam odgovorno lica za procenu rizika.

2. Plan sprovođenja postupka procene rizika

Odgovorno lice za procenu rizika sastavlja plan sprovođenja postupka procene rizika koji sadrži:

- pravni osnov za procenu rizika;
- organizaciju i koordinaciju sprovođenja izmena i dopuna postupka procene rizika;
- spisak pravnih i fizičkih lica kompetentnih za procenjivanje rizika;
- metode za vršenje procene rizika;
- faza i rokove za procenu rizika;
- način prikupljanja dokumentacija potrebne za procenu rizika;
- informisanje procenjivača rizika;
- koordinaciju između procenjivača rizika;
- način pribavljanja informacija za procenu rizika od zaposlenih;
- konsultacije sa predstavnicima zaposlenih i informisanje predstavnika zaposlenih o rezultatima procene rizika i preduzetim merama i
- druge radnje potrebne za sprovođenje, izmene i dopune postupka procene rizika.

Ukoliko plan procene rizika ne donosi poslodavac – privatni preduzetnik on ga po sačinjavanju odobrava.

U prilogu je dat primer plana sprovođenja postupka procene rizika prilagođen situaciji u kojoj sam preduzetnik vrši procenu rizika i sačinjava plan.

3. Opšti podaci o poslodavcu

Navesti:

Ime i prezima preduzetnika

Poslovno ime privrednog subjekta (radnje)

Sedište privrednog subjekta

Poslovne jedinice

.....

Delatnosti poslodavca (pretežna i ostale koje obavlja)

.....

Procenu rizika vrši JMBG

4. Opis tehnološkog i radnog procesa, opis sredstava za rad i sredstva i opreme za ličnu zaštitu na radu

Prikupljanje informacija vršiti navedenim redosledom i to na taj način da se na osnovu prikupljenih, potom evidentiranih podataka mogu prepoznati i utvrditi opasnosti i štetnosti.

4.1. tehnološki proces

Kratko i jasno opisati tehnološki proces (navesti vrstu delatnosti koja se obavlja i način na koji se obavlja).

4.2. radni proces

Opis radnog procesa treba da sadrži sve aktivnosti zaposlenih u vezi sa obavljanjem određenih poslova. Radni proces kod poslodavaca sa manjim brojem zaposlenih može se predstaviti i tabelarno tako da se na najjednostavniji i najpregledniji način prikažu vrsta i opis poslova koje zaposleni obavljaju.

Na primer:

Redni broj	Vrsta posla	Opis poslova

Napomena – ako poslodavac ima Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji poslova može koristiti te podatke, a ako nema (poslodavci koji zapošljavaju do 5 zaposlenih) koristi podatke iz ugovora o radu.

4.3. sredstva za rad

4.3.1. objekti

Navesti ili sačiniti skicu objekta (ili objekata) sa radnim i pomoćnim prostorijama i naznačiti postojanje odgovarajuće opreme i instalacije u tim objektima (el. instalacije, ins. grejanja, in. fluida).

Napomena: radna prostorija je uređen deo prostora sa pripadajućim uređajima opremom i instalacijama namenjen za proizvodne i radne procese a pomoćna prostorija je prostorija u kojoj se obavlja pomoćni radni proces u odnosu na proizvodni i radni proces – garderoba, kupatilo i slično.

4.3.2. oprema za rad

Potrebno je sačiniti spisak opreme za rad (mašina, uređaja, postrojenja, instalacija, alata i sl.) sa njihovim identifikacionim podacima koja se koriste u procesu rada. Pregled se može dati u obliku tabele sa sledećim podacima:

Redni broj	Naziv opreme	Identifikac.broj	Komada

4.3.3. ostala sredstva

Navesti da li su u upotrebi, u cilju bezbednosti i zdravlja na radu, i druga sredstva; razne zaštite na prilazima, prelazima, zaštita od udara električne struje, izvedena opšta ventilacija ili klimatizacija, pomoćne konstrukcije i konstrukcije koje se privremeno koriste za rad i kretanje zaposlenih i drugo.

4.4. sredstva i oprema za ličnu zaštitu

Navesti sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu koja se daje zaposlenima na upotrebu. Može se prikazati u tabeli sa sledećim elementima:

Redni broj	Naziv sredstava ili opreme	Zaštita	Koristi se pri obavljanju poslova

4.5. sirovine i materijali koji se koriste

Navesti sirovine i materijale koji se koriste kako u tehnološkom postupku tako i bilo kojom prilikom u nekoj fazi rada – koristiti tabelarni prikaz sa nazivom, količinom, tehničkim podacima, utrošku....

5. Snimanje organizacije rada

Za potrebe realne i kvalitetne procedure procene rizika potrebno je utvrditi faktičko stanje organizacije rada. Kako se radi o poslodavcima sa manjim brojem zaposlenih i lokaciji gde zaposleni obavljaju poslove, a sa obzirom na potrebu detaljnog i sistematskog evidentiranja i procenjivanja svih faktora u procesu rada koji mogu uzrokovati povredu na radu ili oštećenje zdravlja, moguće je da se faktičko stanje organizacije rada dokumentuje na način da se za naziv radnog mesta usvoji onaj naziv koji poslodavac koristi.

Potrebno je navesti sva radna mesta na kojima će biti vršena procena rizika. Može se dati tabelarni prikaz sa sledećim elementima:

Redni broj	Radno mesto	Broj zaposlenih

Za **s v a** radna mesta, po njihovom evidentiranju, potrebno je sačiniti dokument koji sadrži:

- radno mesto.....(npr. prodavac)
- opis poslova(npr. prijem robe, sortiranje robe, usluživanje kupaca, prodaja i naplata robe....)
- lokacija gde se obavlja posao
- ukupan broj zaposlenihod toga muškaracai žena.....
- mlađih od 18. god
- između 18. i 21. god
- invalida
- radno vreme
- vreme provedeno na određenim poslovima
- uslovi za zasnivanje radnog odnosa (iz Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji poslova ili ugovora o radu)
- odmori u toku radnog vremena
- godišnji odmori

6. Stanje bezbednosti i zdravlja na radu

Da bi prepoznali i utvrdili opasnosti i štetnosti na radnom mestu mora se poći od analize **postojećeg stanja** bezbednosti i zdravlja na radu na osnovu dokumentacije kojom raspolaže poslodavac. U tom cilju potrebno je dati pregled postojećeg stanja prikupljanjem dokumentacije u koju se ubrajaju:

6.1. stručni nalazi o izvršenim pregledima i ispitivanjima

6.1.1. opreme za rad

Navesti stručne nalaze o izvršenim preventivnim i periodičnim pregledima i ispitivanjima opreme za rad.

Dat je tabelarni prikaz potrebnih podataka:

Redbu broj	Stručni nalaz broj/od	Odnosi se na	Važi do

6.1.2. radne okoline

Navesti stručne nalaze o izvršenim preventivnim i periodičnim ispitivanjima uslova radne okoline.

Dat je tabelarni prikaz potrebnih podataka:

Redbu broj	Stručni nalaz broj/od	Odnosi se na	Važi do

6.2. dokumentacija za opremu za rad

6.2.1. propisana dokumentacija

- tabelarno su prikazani potrebni podaci

Redni broj	Dokumentacija za upotrebu i održavanje	Odnosi se na / za

6.2.2. uputstva za bezbedan rad

- tabelarno su prikazani potrebni podaci

Redni broj	Uputstvo za bezbedan rad	Odnosi se na / za

6.3. sredstva i oprema za ličnu zaštitu

Navesti sredstva i opremu koju poslodavac zaposlenima daje na korišćenje.

Dat je tabelarni prikaz potrebnih podataka:

Red. br.	Sredstvo/oprema za ličnu zaštitu	Standard	Poseduje odgovarajuću dokumentaciju	Zaštita	Koristi se pri obavljanju poslova

6.4. opasne materije

Navesti sve opasne materije koje se koriste u procesu rada ili koje se nalaze na radnom mestu i u radnoj okolini.

Dat je tabelarni prikaz potrebnih podataka:

Redni broj	Naziv opasne materije	Klasa	Lista bezbednosnih podataka

6.5. izveštaji o predhodnim i periodičnim lekarskim pregledima
(ako je bilo mesta sa posebnim uslovima rada)

Za rad na radnim mestima sa posebnim uslovima rada (po ranije važećim propisima iz oblasti zaštite na radu) neophodni su predhodni i periodični lekarski pregledi zaposlenih. Po izvršenim pregledima izdaje se izveštaj lekara.

Potrebno je prikupiti sledeće podatke koji su prikazani tabelarno:

Redni broj	Izveštaj lekara broj	Odnosi se na radno mesto/zaposlenog

6.6. povrede na radu

Potrebno je izvršiti uvid u evidenciju o povredama na radu za unazad najmanje 2 godine i pribaviti podatke vezane za povrede na radu koje su se dogodile.

Dat je tabelarni prikaz potrebnih podataka:

Red. br.	Datum	Ime i prezime povređenog	težina povrede	Lokacija – mesto povrede	Uzrok povrede	Izvor povrede

6.7. profesionalna oboljenja i oboljenja u vezi sa radom:

Ukoliko kod poslodavca ima evidentiranih profesionalnih oboljenja i oboljenja u vezi sa radom potrebno je pribaviti podatke o istima.

Dat je tabelarni prikaz potrebnih podataka:

Red. br.	Poslovi na kojima su radili profesionalno oboleli zaposleni	Broj prof. obolelih	Poslovi na kojima su utvrđena oboljenja u vezi sa radom	Broj obolelih

6.8. opšti akti iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu

Ukoliko poslodavac poseduje opšte akte u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu potrebno je da ih navede sa sledećim podacima:

- naziv akta
- donosilac akata
- dan donošenja akta i dan njegovog stupanja na snagu.

Prema članu 14. Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu poslodavac je dužan da opštim aktom, odnosno kolektivnim ugovorom, utvrdi prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. **Poslodavac koji ima do 10 zaposlenih prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu može utvrditi ugovorom o radu.**

6.9. evidencije iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu

Članom 49. Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu propisana je obaveza poslodavca da vodi i čuva evidencije o:

- radnim mestima sa povećanim rizikom;
- zaposlenima raspoređenim na radna mesta sa povećanim rizikom i lekarskim pregledima zaposlenih raspoređenih na ta radna mesta;
- povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i bolestima u vezi sa radom;
- opasnim materijama koje koristi u toku rada;
- izvršenim ispitivanjima radne okoline;
- izvršenim pregledima i ispitivanjima ipreme za radi sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu i
- prijavama povreda na radu.

napomena: * prve dve obavezne evidencije ne mogu biti ustrojene pre okončanja postupka procene rizika

* pravilno i potpuno ustrojena evidencija na propisanim obrascima može poslužiti poslodavcu u fazama procene rizika navedenim u 6.1. i 6.3. do 6.7., bez ponovnog evidentiranja potrebnih podataka.

6.10. ostala dokumentacija koju poseduje poslodavac a koja se odnosi na bezbednost i zdravlje na radu (na primer: rešenja o početku rada, izvršene analize, uputsta, zapisnici i rešenja inspeksijskih službi i drugo).

7. **prepoznavanje opasnosti i štetnosti na radnom mestu, utvrđivanje liste opasnosti i štetnosti i procena rizika**

Na osnovu postojećih podataka koji su u postupku izrade akta prikupljeni, evidentirani i analizirani, te **posmatranjem i praćenjem** procesa rada na radnom mestu i **pribavljanjem** informacija od zaposlenih na samom radnom mestu, pristupa se postupku prepoznavanja (identifikovanja) opasnosti i štetnosti na radnom mestu.

Poželjno je zaposlenima dati anketu sa zahtevom da opišu svoje svakodnevne radne aktivnosti i ukažu na opasnosti i štetnosti koje su uočili pri obavljanju ovih aktivnosti.

7.1. prepoznate opasnosti i štetnosti

Prepoznate opasnosti i štetnosti unose se u listu.

Lista predstavlja osnovni dokument za vršenje procedure procene rizika.

Listu treba sačiniti za svako radno mesto i ona treba da sadrži:

1. opis radnih aktivnosti
2. da li postoji opasnost ili štetnost
3. koje su prepoznate opasnosti ili štetnosti
4. kolika je izloženost opasnostima ili štetnostima – vreme, učestalost, nivo izloženosti,
5. akciju – planirane aktivnosti i
6. utvrđene opasnosti i štetnosti.

Primer za listu:

Lista prepoznatih opasnosti i štetnosti na radnom mestu

Opis radnih aktivnosti	Postojanje opasnosti ili štetnosti		Prepoznate opasnosti i štetnosti	Izloženost opasnostima ili štetnostima			AKCIJA (planirane aktivnosti)	Utvrđene opasnosti i štetnosti
	Da	Ne		vreme	učestalost	nivo		

U rubriku „opis radnik aktivnosti“ se unose podaci o vrsti posla koja se obavlja i sve radne aktivnosti koje zaposleni obavlja u vezi posla a po redosledu događanja.

Analizom onoga što radi, imajući u vidu i sve prikupljene podatke, vrši se prepoznavanje opasnosti i štetnosti za svaku radnu aktivnost.

Analiza opasnosti /štetnosti vrši se na način da se utvrđuje vreme izlaganja, učestalost izlaganja i nivo izlaganja zaposlenog prepoznatoj opasnosti / štetnosti i ti se podaci evidentiraju.

Za prepoznatu opasnost ili štetnost analiziraju se faktori koji je izazivaju. Ukoliko je zbog propusta u primeni mera i normativa utvrđenih zakonom, propisima, standardima, uputstvima i dr. moguće na efikasan način otkloniti one

faktore koji izazivaju opasnost, tad će se u rubrici „akcija“ to naznačiti i odrediti kratak rok za preduzimanje odgovarajućih mera kojim će se otkloniti opasnosti. Za ostale slučajeve prepoznate opasnosti naznačiti kao **utvrđene opasnosti** u poslednju rubriku.

Izvedeni postupak prepoznavanja opasnosti i štetnosti može se dati i tekstualno ali mora sadržati sve elemente koji su naznačeni pri tabelarnom prikazu.

7.2. Procena rizika

Naznačiti usvojeni model metodologije procene rizika.

U nastavku je dat model procene nivoa rizika po metodi Kinny koji se vrši polazeći od razmatranja:

- ozbiljnosti posledica koje zaposleni trpi kod pojave opasnosti i štetnosti
- verovatnoće pojave opasnosti i štetnosti i
- učestalosti pojavljivanja opasnosti i štetnosti.

Nivo rizika se definiše kao proizvod moguće štete (posledice), verovatnoće i učestalosti:

$$R = P + V + U$$

(R – nivo rizika, P – posledica, V – verovatnoća, U – učestalost)

Posledice (P) (moguća šteta) se rangiraju od 1, kao najmanje, do 10, koja se smatra katastrofalnom, Prikaz je dat u sledećoj tabeli:

	P O S L E D I C E
RANG	OPIS KRITERIJUMA
1	MALE – bolest (povreda), zahteva prvu pomoć i nikakav drugi tretman
2	ZNATNE – medicinski tretman od strane lekara
3	OZBILJNE – invalidnost, ozbiljna pojedinačna povreda sa hospitalizacijom i izgubljenim danima
6	VEOMA OZBILJNE - pojedinačne nesreće sa smrtnim ishodom
10	KATASTROFALNE – sa višestrukim smrtnim ishodima

Kriterijum verovatnoće (V) se rangira počev od 0,1 – jedva verovatna do 10 koja se smatra izvesnom, predvidivom. Prikaz je dat u sledećoj tabeli:

	V E R O V A T N O Ć A
RANG	OPIS KRITERIJUMA
0,1	JEDVA POJMLJIVO
0,2	PRAKTIČNO NEVEROVATNO
0,5	POSTOJI ALI SAMO MALO VEROVATNO
1	MALA VEROVATNOĆA ali moguće u ograničenim slučajevima
3	MALO MOGUĆE
6	SASVIM MOGUĆE
10	OČEKIVANO , predvidivo

Kriterijum učestalost (U) se rangira od – retko (godišnje) (1) do trajno-kontinuirano (10). Prikaz je dat u sledećoj tabeli:

	U Ć E S T A L O S T
RANG	OPIS KRITERIJUMA
1	Izlaže se retko – GODIŠNJE
2	Izlaže se MESEČNO
3	Izlaže se NEDELJNO
6	Izlaže se DNEVNO
10	Izlaže se trajno KONTINUIRANO

Nivo rizika (R) se rangira od prihvatljivog, neznatnog – nivo I do ekstremnog, umeren (već povećan) rizik – III, nedopustivog – nivo V, koji iziskuje prekid radne aktivnosti i hitno preduzimanje mera. Rangiranje nivoa rizika prikazuje sledeća tabela:

UKUPNA OCENA	NIVO RIZIKA	A K C I J A
0,1-20	Prihvatljiv (neznatan) I	Ne zahteva se nikakva akcija.
21-70	Mali (dopustiv) II	Nema potrebe za dodatnim aktivnostima pri upravljanju operacijom. Može se razmotriti ekonomski isplativije rešenje ili unapređenje bez dodatnih ulaganja. Potrebno je pratiti situaciju, kako bi posedovali informacije o sprovođenju propisanih aktivnosti.
71-200	Umeren III	Potrebno je uložiti napor kako bi se smanjio rizik, ali troškovi prevencije moraju biti pažljivo planirani i ograničeni do izvesnog nivoa. Potrebno je definisati rok za sprovođenje unapređenja. Kod onih događaja kod kojih mogu nastupiti izuzetno opasne posledice, potrebno je dodatno proveriti verovatnoću nastanka takvog događaja kako bi se definisao potreban nivo aktivnosti na ublažavanju rizika.
201-400	Visok (znatan) IV	Ne sme se započeti sa datom aktivnošću dok nivo rizika ne bude snižen. Mogu biti potrebna dodatna sredstva kako bi se rizik smahnjio. Ako se rizik odnosi na sve započete aktivnosti, potrebno je preduzeti hitne akcije na smanjenju nivoa rizika.
preko 400	Ekstremni (nedopustiv) V	Aktivnost ne sme biti započeta, ni nastavljena, sve dok se nivo rizika ne smanji. Ako ni ulaganjem neograničenih sredstava nije moguće smanjiti nivo rizika, aktivnost mora ostati zabranjena.

Na osnovu utvrđenih vrednosti pristupa se neposrednoj proceni rizika za radno mesto. Sačinjava se **lista opasnosti i štetnosti** i vrši procena rizika. U ovoj listi opasnosti i štetnosti se grupišu po vrsti i prirodi (npr: mehaničke opasnosti, opasnosti koje pojavljuju u vezi sa karakteristikama radnog mesta, opasnosti koje se pojavljuju korišćenjem električne energije, štetnosti koje nastaju ili se pojavljuju u procesu rada, koje proističu iz psihičkih i psihofizičkih napora, vezane za organizaciju rada i ostale štetnosti).

Radi lakšeg prepoznavanja opasnosti i štetnosti i njihovog grupisanja Pravilnikom o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini definisane su **neke od mogućih opasnosti i štetnosti**. U prilogu je dat izvod iz pomenutog pravilnika koji poslodavcu treba da posluži kao smernica za lakše prepoznavanje i definisanje opasnosti i štetnosti a ne kao konačna lista.

U sledećoj tabeli dati su elementi za procenu rizika:

opasnosti/štetnosti	P R O C E N A		R I Z I K A		Mere zaštite
	posledica	verovatnoća	učestalost	Nivo rizika	

Ukoliko se u postupku procene rizika utvrdi da postoje radna mesta sa povećanim rizikom potrebno je u dalji postupak uključiti službu medicine rada, na bazi čije ocene poslodavac aktom o proceni rizika utvrđuju posebne zdravstvene uslove koje moraju ispunjavati zaposleni na ovim radnim mestima.

8. Način i mere za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika

Poslodavac je u obavezi da utvrđene rizike na radnom mestu i u radnoj okolini spreči, otkloni ili smanji na najmanju moguću meru.

Poštujući princip prevencije, a polazeći od prioriteta, utvrđuju se mere za sprečavanje, otklanjanje ili smanjenje rizika (članom 12. stav. 2 Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini predložene su neke od mera kao što su: održavanje u ispravnom stanju i vršenje pregleda i ispitivanja sredstava za rad; obezbeđivanje propisanih uslova za bezbedan i zdrav rad u radnoj okolini; osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad; obezbeđivanje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu; upućivanje zaposlenih na odgovarajuće lekarske preglede u skladu sa ocenom službe medicine rada i drugo).

Izbor mera vrši poslodavac polazeći od utvrđene opasnosti ili štetnosti i mogućnosti njenog smanjenja, otklanjanja ili sprečavanja.

Kod utvrđivanja primene određenih mera potrebno je naznačiti rok za njihovo preduzimanje.

Takođe je potrebno odrediti lice koje će se starati o sprovođenju mera za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika.

C. ZAKLJUČAK

Po sprovedenoj proceduri procene rizika poslodavac donosi zaključak koji sadrži:

- sva radna mestana kojima je izvršena procena rizika
- radna mesta koja su utvrđena kao radna mesta sa povećanim rizikom
- prioritete u otklanjanju rizika i
- izjavu poslodavca kojom se obavezuje da će primeniti sve utvrđene mere za bezbedan i zdrav rad na radnim mestima i u radnoj okolini u skladu sa aktom o proceni rizika.

Na osnovu člana 17. i 18. Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini ("Sl.glasnik RS", broj 72/06 i 84/06), donosim:

O D L U K U

O POKRETANJU POSTUPKA PROCENE RIZIKA

Pokreće se postupak procene rizika u SZTR _____ Novi Sad,

Odgovorno lice za sprovođenje postupka procene rizika u SZTR _____ je
_____ - privatni preduzetnik.

Odgovorno lice će sačiniti Plan sprovođenja postupka procene rizika i organizovanosti i sprovesti postupak procene rizika u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini.

Sa ovom odlukom poslodavac će upoznati sve zaposlene.

U Novom Sadu, dana _____

Privatni preduzetnik

Izvod iz Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini u pogledu dela koji se odnosi na **grupisanje opasnosti i štetnosti**

Prema Članu 8. pomenutog pravilnika, **opasnosti se grupišu u:**

1) mehaničke opasnosti, koje se pojavljuju korišćenjem opreme za rad, kao što su:

- (1) nedovoljna bezbednost zbog rotirajućih ili pokretnih delova,
- (2) slobodno kretanje delova ili materijala koji mogu naneti povredu zaposlenom,
- (3) unutrašnji transport i kretanje radnih mašina ili vozila, kao i pomeranje određene opreme za rad,
- (4) korišćenje opasnih sredstava za rad, koja mogu proizvesti eksplozije ili požar,
- (5) nemogućnost ili ograničenost pravovremenog uklanjanja sa mesta rada, izloženost zatvaranju, mehaničkom udaru, poklapanju, i slično,
- (6) drugi faktori koji mogu da se pojave kao mehanički izvori opasnosti.

2) opasnosti koje se pojavljuju u vezi sa karakteristikama radnog mesta, kao što su:

- (1) opasne površine (podovi i sve vrste gazišta, površine sa kojima zaposleni dolazi u dodir, a koje imaju oštre ivice-rubove, šiljke, grube površine, izbočene delove, i sl.),
- (2) rad na visini ili u dubini, u smislu propisa o bezbednosti i zdravlju na radu,
- (3) rad u skućenom, ograničenom ili opasnom prostoru (između dva ili više fiksiranih delova, između pokretnih delova ili vozila, rad u zatvorenom prostoru koji je nedovoljno osvetljen ili provetran, i sl.),
- (4) mogućnost klizanja ili spoticanja (mokre ili klizave površine),
- (5) fizička nestabilnost radnog mesta,
- (6) moguće posledice ili smetnje usled obavezne upotrebe sredstava ili opreme za ličnu zaštitu na radu,
- (7) uticaji usled obavljanja procesa rada korišćenjem neodgovarajućih ili neprilagodjenih metoda rada,
- (8) druge opasnosti koje se mogu pojaviti u vezi sa karakteristikama radnog mesta i načinom rada (korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu koja opterećuje zaposlenog, i sl.).

3) opasnosti koje se pojavljuju korišćenjem električne energije, kao što su:

- (1) opasnost od direktnog dodira sa delovima električne instalacije i opreme pod naponom,
- (2) opasnost od indirektnog dodira,
- (3) opasnost od toplotnog dejstva koje razvijaju električna oprema i instalacije (pregrevanje, požar, eksplozija, električni luk ili varničenje i dr.),
- (4) opasnosti usled udara groma i posledica atmosferskog pražnjenja,
- (5) opasnost od štetnog uticaja elektrostatičkog naelektrisanja,
- (6) druge opasnosti koje se mogu pojaviti u vezi sa korišćenjem električne energije.

Prema Članu 9. pomenutog pravilnika, **štetnosti se grupišu u:**

1) štetnosti koje nastaju ili se pojavljuju u procesu rada, kao što su:

- (1) hemijske štetnosti, prašina i dimovi (udisanje, gušenje, unošenje u organizam, prodor u telo kroz kožu, opekotine, trovanje, i sl.),
- (2) fizičke štetnosti (buka i vibracije),
- (3) biološke štetnosti (infekcije, izlaganje mikroorganizmima i alergenima),
- (4) štetni uticaji mikroklimе (visoka ili niska temperatura, vlažnost i brzina strujanja vazduha),
- (5) neodgovarajuća - nedovoljna osvetljenost,
- (6) štetni uticaji zračenja (toplotnog, jonizujućeg, nejonizujućeg, laserskog, ultrazvučnog),
- (7) štetni klimatski uticaji (rad na otvorenom),
- (8) štetnosti koje nastaju korišćenjem opasnih materija u proizvodnji, transportu, pakovanju, skladištenju ili uništavanju,
- (9) druge štetnosti koje se pojavljuju u radnom procesu, a koje mogu da budu uzrok povrede na radu zaposlenog, profesionalnog oboljenja ili oboljenja u vezi sa radom.

2) štetnosti koje proističu iz psihičkih i psihofizioloških napora koji se uzročno vezuju za radno mesto i poslove koje zaposleni obavlja, kao što su:

- (1) naponi ili telesna naprezanja (ručno prenošenje tereta, guranje ili vučenje tereta, razne dugotrajne povećane telesne aktivnosti i sl.),
- (2) nefiziološki položaj tela (dugotrajno stajanje, sedenje, čučanje, klečanje i slično),
- (3) naponi pri obavljanju određenih poslova koji prouzrokuju psihološka opterećenja (stres, monotonija i sl.),
- (4) odgovornost u primanju i prenošenju informacija, korišćenje odgovarajućeg znanja i sposobnosti, odgovornost u pravilima ponašanja, odgovornost za brze izmene radnih procedura, intenzitet u radu, prostorna uslovljenost radnog mesta, konfliktne situacije, rad sa strankama i novcem, nedovoljna motivacija za rad, odgovornost u rukovodjenju, i sl.

3) štetnosti vezane za organizaciju rada, kao što su: rad duži od punog radnog vremena (prekovremeni rad), rad u smenama, skraćeno radno vreme, rad noću, pripravnost za slučaj intervencija i sl.

4) ostale štetnosti koje se pojavljuju na radnim mestima, kao što su:

- (1) štetnosti koje prouzrokuju druga lica (nasilje prema licima koja rade na šalterima, lica na obezbedjenju i sl.),
- (2) rad sa životinjama,
- (3) rad u atmosferi sa visokim ili niskim pritiskom,
- (4) rad u blizini vode ili ispod površine vode.

P L A N

SPROVODJENJA POSTUPKA PROCENE RIZIKA

Pravni osnov za procenu rizika

Procenu rizika u SZTR _____ poslodavac će izvršiti prema odredbama:

- Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu ("Sl.glasnik RS), br. 101/05),
- Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini ("Sl.glasnik RS", br. 72/06 i 84/06),
- Odluke poslodavca o pokretanju postupka procene rizika,
- Nacionalnih i međunarodnih standarda,
- Smernica Evropske unije o proceni rizika,
- Preporuka MOR-a, i
- Pravilnika koji regulišu oblast bezbednosti i zdravlja na radu,
- Propise iz oblasti radnog prava, zdravstvene zaštite, higijene rada, zdravstvenog, penzijskog i invalidskog osiguranja i dr.

Procenivači rizika, organizacija i koordinacija sprovođenja postupka procene rizika i izmene i dopune ovog akta

Procenu rizika vrši privatni preduzetnik. Po ukazanoj lpotrebi, u pojedinim slučajevima i u pojedinim fazama procene rizika, procenjivač rizika će angažovati stručno lice kao koknsultanta, putem zaključenja posebnog Ugovora o angažovanju.

Procenu rizika otpočeti sa danom donošenja Odluke o pokretanju postupka, a završiti je do _____ godine.

Sprovođenje postupka procene rizika obaviti po aktivnostima i to:

- pripremne radnje,
- opis tehnološkog i radnog procesa, sredstava za rad i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu,
- snimanje organizacije rada,
- snimanje stanja bezbednosti i zdravlja na radu,
- prepoznavanje i utvrđivanje opasnosti i štetnosti na radnom mestu i u radnoj okolini (prikupljanje i proučavanje dokumentacije i konsultacija zaposlenih),
- procena rizika u odnosu na opasnosti i štetnosti,
- utvrđivanje načina i mera za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika, i
- donošenje zaključka.

U toku procene rizika, procenjivač će konsultovati zaposlene.

Izmene i dopune akta o proceni rizika vršiće se po potrebi, na osnovu kontinuiranog praćenja stanja bezbednosti i zdravlja na radu, od strane poslodavca.

Analize aktuelnosti akta o proceni rizika, uz uključivanje zaposlenih, vršiće se šestomesečno.

Metod za vršenje procene rizika

U postupku procene rizika koristiće se kombinacija poznatih metoda, a analiza i procena nivoa rizika vršiće se po modelu metode Kinny.

U slučaju da se tokom pripremnih radnji procenjivač odluči za korišćenje i druge priznate metode, to će biti posebno naznačeno izmenom ovog dela plana.

Faze i rokovi za procenu rizika

Procena rizika izvršiće se u pet faza:

- Faza 1 - priprema za procenu rizika do _____
- Faza 2 - prikupljanje i analiza podataka do _____
- Faza 3 - utvrđivanje opasnosti i štetnosti do _____
- Faza 4 - procena rizika i utvrđivanje mera do _____
- Faza 5 - izrada zaključka i definisanje načina izmene i dopune akta o proceni rizika do _____

Način prikupljanja dokumentacije potrebne za procenu rizika

Lice za procenu rizika će prikupiti svu potrebnu dokumentaciju.

Sva dokumentacija se nalazi kod preduzetnika. U slučajevima ukazane potrebe za dokumentacijom koju preduzetnik ne poseduje, isti je dužan da je pribavi u što kraćem roku, a najkasnije do završetka Faze 2, po utvrđenim rokovima za procenu rizika.

Način prikupljanja informacija za procenu rizika od zaposlenih

Po ukazanoj potrebi, pribavljanje informacija od zaposlenih za procenu rizika, izvršiće se sastavljanjem odgovarajućih upitnika - anketa u pogledu opisa svakodnevnih radnih aktivnosti zaposlenog i prepoznavanja opasnosti i štetnosti na radnom mestu i u radnoj okolini.

Informisanje zaposlenih

O rezultatima procene rizika i o preduzetim merama, poslodavac će informisati sve zaposlene u roku od 15 dana, od dana sačinjavanja akta o proceni rizika.

U slučaju izmena akta o proceni rizika, poslodavac će o svakoj izmeni u roku od 15 dana od njenog sačinjavanja, obavestiti sve zaposlene.

Ovaj Plan je moguće dopunjavati ukoliko se ukaže potreba za dopunom samog postupka procene rizika.

Plan sačinjen _____

**Plan sačinio
privatni preduzetnik**

